

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:

celo leto	K 24—
pol leta	12—
četrt leta	6—
na mesec	2—

v upravnistvu prejeman:

celo leto	K 22—
pol leta	11—
četrt leta	5-50
na mesec	1-90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5 (v prtiličju levo), telefon št. 34.

Izbaja vsak dan zvečer izvenredni modelje in praznike.

Inserti veljajo: peterostopna peti vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Parte in zahvala vrsta 16 vin. Poslano vrsta 20 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 83.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:

celo leto	K 25—
pol leta	13—
četrt leta	6-50
na mesec	2-30

za Nemčijo:

celo leto	K 30—
za Ameriko in vse druge dežele:	
celo leto	K 35—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakma. Upravnistvo (spodaj, dvorišče levo), Knaflcova ulica: št. 5 telefon št. 85

Pomagači hrvaških rabljev.

Strašna sodbja, ki so jo izrekli zagrebški sodniki nad Jukičem in tistimi otroci, ki so ž njim vred kot zarotniki sedeli na obtožni klopi, je seveda pretresla ves hrvaški narod. Bolest in srd sta prevzeli vse hrvaške duše in tudi na Slovenskem je vse, kar čuti narodno, sočustvovalo s Hrvati.

Zagrebško obsodbo je seve že koj v ponedeljek raznesel hrbojav po vsem svetu. Posebno velik vtisk je napravila obsodba v Spletu. Žilavo in energično prebivalstvo tega mesta ni moglo molče prenesti zagrebške obsodbe. Zavrelo je v Spletu in vse prebivalstvo je prevzelo spoznanje, da se je treba oglašiti proti zagrebški obsodbi in da je treba demonstrativno nastopiti zoper tiranstvo, ki vlada na Hrvaškem.

V ponedeljek zvečer je bila v Spletu spontana, a velikanska demonstracija. V obč. vrtu se je zbralo polno ljudstva, ki je priredilo sprejeto po mestu. Tisoči so korakali po mestu — a v znak žalosti je vse molčalo in ni bilo slišati ne enega klica. Na morskimi obali je dr. Grga Angjelinović ogovoril ogromno množico.

Če so mislili zatiralci Hrvaške prestrašiti vse hrvaški narod z vesaljami, jim je spletska manifestacija pokazala, da je samo v tem dalmatinskem mestu na tisoče, ki se ne uklonijo tiranstvu.

Ko je dr. Angjelinović končal svoj govor, je vsa ogromna množica zapela narodno himno in z burnimi klici na hrvaški narod dalo izraza svojim čuvstvom.

O tej demonstraciji je poročal tudi »Slovenec« in sicer v dopisu iz Zagreba. V tem dopisu je rečeno: »V Spletu so se 12. t. m. zvečer, ko se je izvedelo o razsodi v Jukičevem procesu, vršile velike demonstracije. Okoli pol 9. ure se je nabralo na obali do 5000 ljudi, pevajoč narodne pesmi. Na obali je imel nagovor dr. Angjelinović. Po končanem govoru so začeli demonstrantje peti srbsko narodno himno. Vpili so različno med njimi: Živio bomba i granate — Doli dinastijska vlada — Živio jugoslovska republika itd. Nekaj jih je bilo aretiranih. Srbsko himno je ljudstvo pslušalo z odkritimi glavami. Ob pol 11. uri je bil mir v mestu. Pričakujejo se za jutri zopet demonstracije.«

V kolikor smo se mogli prepričati, nima noben drugi list takega poročila. Ti klici, ki se pripisujejo spletskim demonstrantom, so na sebi tako bedasti, da so brez dvoma izmišljeni. Ljudje, ki se jim očita, da razoglavi poslušajo srbsko himno; torej monarhično pesem, vendar ne bodo vpili: »Živela jugoslovska republika«. — »Živio bomba i granate« je pa klic, ki se sliši morda v kaki opereti, ne pa pri demonstracijah, ko se oglašajo ljudski gnev.

Ni dvoma, da imamo zopet opraviti z grdo denunciacijo z ostudnim poskusom, očrnuti hrvaški narod v tistih višjih krogih, kjer so jako občutljivi za vsak nepatriotični pojav, in državno oblast naščuvati zoper Hrvate sploh in zoper spletske Hrvate posebej.

»Slovenec« je dobil svoje brez dvoma zlagano poročilo iz Zagreba. Tam so danes edine v boju proti Cuvajevemu režimu vse stranke, klerikalne in napredne srbske in hrvaške — Cuvaj in njegovi rablji so osumljeni. Že mesece sem poskušajo z obrekovanji in denuncijacijami obuditi mnenje, da je med Hrvati veleizdajniško stremenje in gibanje. Samo Cuvaj in njegovi rablji imajo interes na tem, da črniijo Hrvate, samo iz teh krogov je mogla iziti zlobna denunciacija o spletski manifestaciji. »Slovenec« pa je tisti list, ki je dal prostora tej denunciaciji. Noben drugi list nima tega poročila, samo »Slovenec«. S tem so se klerikalci deklarirali kot pomagači hrvaških rabljev.

»Slovenec«, to je jasno kakor beli dan, je stopil v službo Cuvaja in njegovega režima. Slovenski klerikalci se delajo najsrčneje prijatelje hrvaškega naroda — njihovo glasilo pa opravlja denuncijantske posle za Cuvaja in proti Hrvatoma.

Koroški Slovenci so nezadovoljni s S. L. S.

»Mir« čimdalje jasneje očita S. L. S., da se ne briga dovolj za koroške Slovence, da se v klerikalnih listih o njih premalo piše, da se slovenske zadeve na Koroškem čestokrat smatrajo za malenkostne. »Slovenec« je to očitje hudo spekle ter skuša dokazovati, da se morajo koroški

Slovenci za vse, kar imajo na narodnem in gospodarskem polju, zahvaliti edino S. L. S. Sklicuje se na izobraževalno in zadržno organizacijo in končno na »Slovensko Sražo«, češ, ali »Slovenska Sraža« ne dela zadosti za Koroško? Ali je kdaj liberalna narodna obrambna organizacija toliko za koroško Slovenstvo storila? — Ne bomo preiskavali, kake uspehe so dosegli klerikalci z izobr. in zadr. organizacijo. Zadnje ljudsko štetje ne daje klerikalcem najboljšega spricevala o izobrazbi v narodnem duhu. Koliko pa dela »Slovenska Sraža« na Koroškem, je še manj znano, ker ne pove jasnih računov. Pri upravljanju javno nabrane denarja pa krščanska ponižnost ni na mestu. Saj ni treba navajati imena oseb in krajev, zadostuje le vsota in namen, n. pr. za pospeševanje slovenskega pouka na neki koroški šoli toliko, podpora neki občini za zgradbo šole toliko itd. Znano pa nam je, da »Slovenska Sraža« ne vzdržuje šole, ne otroškega vrtca, ne dijakov na Koroškem. In k taki ničli stavijo še paralelo z delovanjem liberalne narodne - obrambne organizacije, pri čemer morejo misliti le na Ciril - Metodovo družbo, ki sicer ni politična, niti strankarska, a vzdržuje jo zgolj napredni sloji. Kakor nikjer drugod, tudi na Koroškem ni družba nikoli vprašala, komu pride njena pomoč v korist. V Velikovu vzdržuje za popolaoma klerikalni okraj štirirazredno slovensko šolo, ki jo prepušča vodstvu župnika. V Vodičji vasi, kjer ni niti enega liberalca, hoče zgraditi večrazredno slovensko šolo, čeravno se ji dosedaj blagi namen še ni posrečil vsled nasprotovanja oblasti in nekoliko tudi vsled brezbrzičnosti klerikalnih velikov. Mnogo klerikalnih občin je do bilo zadnja leta znatne prispevke za razširjanje šol. Družba je pomagala izolati lepo število slovenske inteligence in razpošila na prošnjo vsakega rodoljuba, največ duhovnikom, dobre slovenske knjige. Pomaga torej na vse strani za dobrobit koroškega Slovenstva, a ne pozna pri tem strankarstva, kakor klerikalne organizacije. Koliko pa je storila družba po svojih podružnicah v prejšnjih 25. letih za narodno probujo na Koroškem, to pa znajo ceniti le starejši rodoljubi, četudi so klerikalni.

Blejski zlet.

Veseli in navdušeni je zavladalo med slovenskimi Sokoli, ko so izvedeli, da namerava gorenjska sokolska župa prirediti svoj let. zlet na Bledu, tem biseru naše slovenske domovine. Toda našli so se med Slovenci klevetniki, ki so na podel način začeli sumničati naše Sokolstvo, da hoče na Bledu provocirati letoviščarje, jih prepoditi ter na ta način gospodarsko uničiti Bled kot letovišče. Toda včerajšnji, krasno uspeli zlet je dokazal ravno nasprotno. Že v soboto se je na Bledu opazilo nekoliko živahno gibanje, neko pričakovanje. Tujci, te in one narodnosti, so govorili o sokolski priredbi, veselili so se, da vidijo vsaj del onih uspehov, ki jih je doseglo Sokolstvo na letošnjem vsesokolskem zletu v zlati Pragi, uspehov, o katerih govore in pišejo vsi kulturni narodi. In kdor je včeraj poslušal na telovadišču občinstvo je lahko spoznal, kako zelo so se blejski letoviščarji zanimali za ta zlet. Tu si slišali govoriti Čeha, tam Francoza, tam zopet Italijana, Nemca, Hrvata, Angleža, Ogra — in vsi ti so bili le ene misli, da sme biti slovenski »Sokol« ponosen, da je vzgojil take telovadce . . .

Že s prvimi jutranjimi vlaki so prihajali Sokoli in občinstvo od blizu in daleč na Bled. Iz Ljubljane in Trsta sta prišla posebna vlaka, ki sta bila pa tako zasedena, da medpotoma niso več sprejemali pasažirjev, vsled česar so se morali ti odpeljati s poznejšimi vlaki. In ko so prihajali prvi Sokoli na Bled, so jih tujci in del prebivalstva navdušeno pozdravljali. Raz streh so, navzlic protigataciji nekaterih klerikalcev, vihrale slovenske trobojnice in pozdravljale vrle bojevnike naše narodne armade.

Toda »Sokol« pozna predvsem delo. In prvo je bilo, ko so bili Sokoli polnoštevilno zbrani, da so se začeli vaditi za popoldanske proste vaje. In že pri teh predvajah je bilo zbranega mnogo občinstva, posebno tujcev.

Okoli pol 1. popoldne se je vršil sprejeto. Na čelu je jezdilo 12 Sokolov. V sprejeto je bilo šest zastav, okoli 600 Sokolov in dve godbi. Za zastavami so korakali odborniki Slovenske Sokolske Zveze, med njimi prvi podstarosta dr. Rybač. Povsod so bili Sokoli sprejeti z navdušenimi pozdravi. Posebno navdušene ovacije so prirejali Sokolom češki letovi-

ščarji, katerih je letos na Bledu zelo mnogo.

Predno so se Sokoli po sprejeto razšli, se je vršil še pozdrav. Prvi je govoril starosta gorenjske sokolske župe Marinček. V svojem navdušenem pozdravnem govoru je primerjal slovenski narod s Prešernovim Črtomirjem, ki tudi ni videl preteče nevarnosti, temveč ki je tudi venomer tožil, da ga preganjajo, pri tem se pa ni zavedal svoje lastne krivde. Toda slovenski narod ne sme biti še nadalje podoben Črtomirju, temveč se mora krepko pripravljati za boj, da postane vendar enkrat gospodar na svoji lastni grudi . . . Pravljica pripoveduje, da so dali Blejci viliti velik zvon, ki so ga narovali cerkvi na blejskem otoku. Ko so pa peljali ta zvon na otok, se je potopil. Tudi Slovenci so imeli tak zvon, imeli so samostojnost, prostost. Toda tudi ta zvon se je potopil. In naloga Sokolstva je, da dvigne ta potopljeni zvon iz globočin, da zopet zavladajo med slovenskim narodom — bratstvo, edinost in svoboda.

Nato je govoril prvi podstarosta Slovenske Sokolske Zveze dr. Rybač, ki je začetkom svojega govora izrazil veselje in zadovoljstvo, da si je gorenjski »Sokol« izbral ravno Bled, ta biser kranjske dežele, za svoj zlet. Da je bila misel gorenjske sokolske župe srečna, kaže pač udeležba. Posebno od juga, iz Trsta in Goriškega, je prihitelo mnogo Sokolov in še več drugega občinstva. Kolikakega pomena je Sokolstvo, je pokazal praški vsesokolski zlet. »Sokol« je dokazal, da je kulturne, velekulturne faktor, ki ne provocira, da, ki niti ne reagira na razne provokacije. Kadarkoli nastopa Sokol, se oglašajo nasprotniki, ki nastopajo proti Sokolom z obrekovanjem. In če tako nastopajo narodni nasprotniki, tedaj tega ne smemo tako vpoštevati, kakor če nastopajo z obrekovanjem in gradim sumničanjem naši lastni krvni bratje. Ta sokolski zlet je dal gotovim ljudem povod, da se je Sokolstvo sumničilo, da hoče s tem svojim zletom škodovati Bledu kot letovišču. Toda Sokoli kot Slovani visoko čislajo gostoljubnost. Sokolom se očita, da hočejo škodovati Bledu, da hočejo teptati slovensko gostoljubnost — čudno in značilno pa je, da je oficijalni zastopnik te občine pozabil na to gostoljubnost. Tisti tujci, ki so prišli na Bled, se nas nimajo bati. Dobrodošli so nam vsi, ki so poštenega sr-

LISTEK.

Ekstaza.

S. R.

Začudena in razveseljena mu je tekla naproti.

»Kje si bil tako dolgo?«

»Ne dotikaj se me,« je zaklical in se je umaknil.

»Kje sem bil tako dolgo?« je govoril z mračnim glasom in povsili glavo.

»Hodil sem — kaj jaz vem, kod sem hodil — nekje sem pač hodil.«

In vzdignil je roke nekoliko od sebe in jih zopet spustil navzdol, da so kakor mrtve udarile ob njegovo telo.

»To vem, da nisem bil pri tebi in vesel sem bil, da te ni bilo.«

Vzdignil je glavo in jo pogledal v začudene oči.

»Vesel si bil?«

»Da.«

»Reci le besedo in takoj pojdem.«

»Ne bom ti rekel ničesar, ker hočem, da ostaneš.«

Oba sta umolknila.

Krog njiju je bila pomlad. Beli žarki so se usipali na rožasto cvetje, polzeli so po žametnih travah in opojnih hijacintah. Morje se je nalah-

no valovilo v pomladnem hrepene-nju, bilo je velik opal. In na opal-stem horizontu so se ostro črtale daljave, kakor misli jasnega človeka.

Ona je zrla na morje in skrbno zasledovala vsako kretanje galeba, ki je krožil nad vodno planjavo.

»Poslušaj,« je povzel on, »kaj strmiš za galebom in zreš srepro v daljo, ali ne vidiš krog sebe cvetja in ne čutiš solnca nad seboj? Nič naj te ne briga ta ptica, naj kroži svojo pot. Kaj so ti mari morske daljave, kaj je tebi morje?«

Ha, kako bedasto govorim! Kaj ti je mari cvetje krog tebe in solnce nad teboj.

Vse je nič. Nič je zato, ker jaz rečem in zato rečem, ker sem izprevidel.

Ne, Marta, nikar me ne poslušaj, tepec sem, že zato sem tepec, ker sem prišel k tebi. Človek sem, ki ni vreden niti kamena na cesti, katerega lahko vsakdo sune in ki zopet ponižno čaka na drugo brco.

Ne glej me začudeno, Marta. V tvojih očeh je laž, ko se čudiš. In ko si prihitela k meni vsa prijazna in veselo začudena, takrat je bila v tebi tudi laž.

Tudi jaz lažem, Marta, še sedaj lažem.

Tvoje oči so solzne. Ne jokaj, Marta, niti ena beseda ni vredna solze, niti ljubezen ni vredna solz.

Ne poslušaj me, dekle, jaz govorim, ker moram govoriti in ne vem, kaj blebetam. Tu notri me že in dušiš. Vidiš, Marta, zopet sem lagal. Rekel sem ti, da me nikar ne poslušaj, pa če bi me ne poslušala, bi gotovo ne govoril.

Dve solzi sta ti zdrknili po licu, Marta, izpil bi ju, pa bojim se, da bi zopet ne lagal.

Zakaj trepetaj, ali morda tudi ti čutiš resnico mojih besed?

Vztrepetal sem tudi jaz, ko sem jo začutil v sebi tisto laž do tebe. In odšel sem in bil sem vesel, da je takrat ni bilo. Ne, Marta, ni bila samo laž do tebe, bila je laž do vsega.

Nekje sem hodil. Morda po travnikih in poljanah, morda po belih cestah in po senčnih gozdih, morda ob prepadih po grozečih skalah, ali po vodi in po oblakih, ali pa na dnu morja. Vseeno je, kod sem hodil. Vem pa, da sem mnogo mislil. Mislim sem na te in sem se gledal kakor gledam mandeljevo cvetje, ki lije rožaste žarke raz modro nebo. Videl sem te v pomladi, v sijaju mladosti in ljubezni. Mislim sem na tisto sočno zemljo, ki dehti z rodovitnih njiv, mislim sem na rože in na drevesa, na solnce in oblake, kako žive na svojih potih. Čutil sem misli morja in galebov, vonjal sem sanje tihih trav, objemal sem rose, ki so drhtele na rastlinah. Vzpenjal sem se na gorske velikane in sem poljubljil mrzle

skale in z enim samim pogledom, z eno samo mislijo sem videl ves svet. Ti si me smehljala, Marta? Poslušaj dalje. Mislim sem nate, kakor se misli na mandeljevo cvetje. Pa prišlo je kakor tenka igla, naravnost v oči me je zbodla, da so se zalise s solzami. Bilo je laž tvoje in moje ljubezni. In ko sem vsrkaval dehtečo vlažno zemljo vase, da so se mi širile nosnice, kakor iskrenemu konju, se mi je zagnusila njena laž in pljunil sem iz sebe. Tudi v življenju rož in dreves in v solncu in oblakih sem videl laž, ki je prihajala po svilenih žarkih. In morje in galebi in trave in rose in skale, vse je bilo neresnično, polno skrivih misli. Pa se mi je zvrtele v glavi ob pogledu na širno svetovno laž in zamislil sem se v človeka in njegovo rojstvo in smrt. Glej, tudi v rojstvu se je napajala skrita laž, in tudi smrt je bila lažnjiva. Tudi smrt, Marta, zakaj smrti ni in rojstva ni. Od vekov smo na veke. Ni začetkov in ni konca.

Zakaj si se zopet zagledala preko galeba v morsko daljo? Kaj iščeš tam na obzorju in kaj premišljuješ, da ti je oko tako jasno in mirno?

Bili so težki trenotki, Marta, ko sem te iskal. Nisem te našel, pa sem se vendar vrnil k tebi. Vrnil sem se z novo lažjo, ki je večja od prejšnje in zopet tako majhna, vsa pohabljen, da sama prosi usmiljenja. In zato te nisem vreden, Marta in čakam, da

me boš odgnala kakor nadležnega psa. In vendar vem, da ni v tebi sen-ce žalih besed.

Obrnila si se k meni in me gledaš, kakor gleda mati bolno dete. Ne glej me tako, Marta, mož sem, močan in prenesel bom te laži.

V kotih svojih ustn se ti rodi smeh, poln nemega usmiljenja. Že se poigravajo ustnice v lahni tresajih, ne, Marta, nikar, prosim, zatri ta smeh!

Zgenila si se in tvoje ustnice so nepremične. Toda v očeh ti igra odmev prejšnjega smehljaja; tudi v očeh ne sme biti, Marta!

Obrnila si se od mene. Nočeš gledati moje revščine?

Prav misliš o meni: nisem močan mož, niti bolno dete. Razkosana duša sem, ki ne ve za svoje misli in ne sliši lastnega glasu. Ko bi bil mož, bi prenesel vse laži in bi se ne vrnil k tebi. In če bi ne bilo smehljaja na tvojih ustnicah in ne v tvojih očeh, bi bil smehljaj v srcu in tam bi ga ne mogla zadušiti.

Ali ne vidiš, Marta, da se prerokam sam s seboj in lažem. Ne smel bi govoriti, ne misliti, ne delati, da bi ne lagal: ne smel bi živeti, niti umreti. Pomisli, Marta, strašno bi bilo biti brez laži in vendar ne biti.

Kaj bi, kam bi in kako bi. Povej, dekle!

Krog naju polje pomlad, vsa srebrna in topla. In solnce sije s temno-

